

Kosovës

Republika e Kosovës

Ministria e Shëndetësisë

Ministria e Shëndetësisë

Ministarstvo Zdravstva

Përmbledhja ekzekutive

PROCEDURAT E MENAXHIMIT TË PUNËS (LMP)

PËR Projektin:

KOMPAS: Qasja Gjithëpërfshirëse e Kosovës për Forcimin
e Sistemit Shëndetësor

P179831

Shkurt 2024

Përmbledhja ekzekutive

Prezantimi

Për të ndihmuar Qeverinë e Kosovës në përmirësimin e disa prej sfidave kryesore të sektorit të shëndetësisë, Banka Botërore (BB) do të mbështesë Ministrinë e Shëndetësisë (MSH) në zbatimin e projektit KOMPAS: Qasja Gjithëpërfshirëse e Kosovës për Forcimin e Sistemit Shëndetësor. Objektivi i projektit është forcimi i kapaciteteve institucionale dhe qeverisjes për cilësinë e kujdesit. Projekti do të përbëhet nga dy komponentë teknikë dhe një komponent për menaxhimin e përgjithshëm të projektit. Projekti do të mbështesë aktivitetet e mëposhtme sipas komponentëve përkatës:

Përshkrimi i projektit

Komponenti 1: Forcimi i blloqeve të ndërtimit të sistemit shëndetësor për cilësinë e kujdesit (vlerësimi i kostos: 6.87 milion USD). Tre fusha kryesore të mbështetjes nën këtë komponent janë parashikuar: (i) forcimi i shëndetit publik dhe PPR (rezistenca anti-mikrobike (AMR), parandalimi dhe kontrolli i infeksionit (IPC) dhe menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme të kujdesit shëndetësor (HCWM); (ii) përmirësimi i ofrimit të shërbimeve; dhe (iii) asistencë teknike (TA) për të forcuar funksionet strategjike të blerjes për cilësinë e kujdesit.

- **Përgatitja dhe Përgjigja e Shëndetit Publik.** Në këtë fushë, Projekti do të fokusohet në (i) pajisje për parandalimin dhe kontrollin e infeksionit për objektet shëndetësore; pajisje, materiale dhe komplete testimi për laboratorët e shëndetit publik për zbulimin e rasteve të reja të baktereve shumë rezistente; , (ii) furnizimet për mbikëqyrjen e rezistencës anti-mikrobike (AMR) dhe Infeksionet e lidhura me kujdesin shëndetësor (HAI), duke përfshirë kostot për mostrat ose panelet e testimit të aftësisë; (iii) trajnimi i ofruesve të kujdesit shëndetësor për ndërgjegjësimin për rezistencën anti-mikrobike (AMR) dhe kontrollin e infeksionit (IPC) në të gjitha nivelet e kujdesit , (iv) konsulentë ekspertësh, seminare, printim dhe shpërndarje të udhëzuesit AMR, si dhe pajisje dhe furnizime për Programin e Kujdesit Anti-mikrobial në spitale ; dhe (v) zbatimin e investimeve kapitale në lidhje me menaxhimin e mbetjeve mjeksore (HCWM), bazuar në Strategjinë e miratuar së fundmi dhe Planin e Veprimit të Kostos të miratuar nga MSH për HCWM. Kjo e fundit do të fokusohet në punët civile dhe pajisjet që kanë të bëjnë me përmirësimin e menaxhimit të mbeturinave medicinale të kujdesit shëndetësor, i cili është një nga kërcënimet e shëndetit publik në Kosovë, siç është sigurimi i pajisjeve dhe furnizimeve mbrojtëse për HCWM, përshtatja e hapësirave brenda objekteve shëndetësore për deponim të mbetjeve infektive dhe përgatitja e tyre për grumbullim, rinovim i ambienteve të trajtimit në shtatë spitale rajonale. Këto spitale janë përgjegjëse për copëtimin, sterilizimin dhe përgatitjen e mbetjeve për landfill, prokurimin e furgonëve të transportit për grumbullimin dhe dërgimin e mbetjeve në objektet e trajtimit, si dhe rindërtimin/renovimin e një ndërtese aneksi për mbetjet farmaceutike si pjesë e magazinës farmaceutike që MSH planifikon të rindërtojë në vitin 2024.
- **Përmirësimi i ofrimit të shërbimeve.** Fokusi i këtij nen komponenti do të jetë në ndërhyrjet kryesore të përzgjedhura për iniciativat për përmirësimin e cilësisë së kujdesit (QoC). Ekipi i BB-së mbajti një seminar me aktorët kryesorë mbi përmirësimin e cilësisë së kujdesit (QoC). Me

lehtësimin e BB-së, palët e interesuara identifikuan ndërhyrjet kryesore, të cilat u miratuan edhe nga menaxhmenti i MSH-së. Ndërhyrjet e QoC në kuadër të Projektit do të përfshijnë (i) mbështetjen e funksionalizimit të ekipeve teknike për QOC brenda Institutit Kombëtar të Shëndetit Publik dhe MSH të rrisin mbikëqyrjen e cilësisë brenda sistemit shëndetësor , (ii) mbështetjen e Forumeve Vjetore Rajonale dhe Kombëtare të Shëndetit, të cilat shërbejnë si platforma për diskutim , shkëmbimi i informacionit dhe vendimmarrja në lidhje me politikat, strategjitë dhe praktikën shëndetësore, si dhe për të nxitur angazhimin e zyrtarizuar të qytetarëve, fuqizimin dhe ndezjen e kërkesës për shërbime shëndetësore me cilësi të lartë, (iii) forcimin e Inspektoratit Shëndetësor përmes trajnimeve, ofrimi i mbështetjes së TI-së dhe zhvillimi dhe rishikimi i standardeve të sigurisë dhe cilësisë, (iv) forcimi i proceseve institucionale për zhvillimin, vlerësimin dhe miratimin e udhëzimeve klinike, (v) zhvillimin e rrugëve dhe protokolleve të kujdesit elektronik për të mundësuar integrimin e tyre në BHIS , lehtësimin dhe sigurimin e të dhënave për monitorimin e përdorimit të udhëzimeve klinike, (vi) trajnimin e ofruesve mbi rrugët e kujdesit klinik, auditimet klinike dhe praktikën më të mira të sigurimit të cilësisë/menaxhimit të cilësisë (QA/QM), (vii) zhvillimi i treguesve të cilësisë, klinik manual auditimi dhe reagimi për koordinatorët e cilësisë.

- **Asistencë teknike për zhvillimin e funksioneve kyçe të financimit të shëndetësisë.** Duke pasur parasysh pasigurinë në kohën e miratimit të Ligjit të rishikuar të Sigurimeve Shëndetësore, nënkomponenti do të fokusohet në një numër të vogël aktivitetesh që mund të fillojnë pa miratimin e Ligjit. Në mënyrë të veçantë, Projekti do të mbështesë: (i) pilotimin e ODBP që është zhvilluar; dhe (ii) zhvillimin dhe zbatimin e pagesave të bazuara në raste për spitalet, duke filluar me trajtimin jashtë vendit.

Komponenti 2 : Zhvillimi i një sistemi të integruar të informacionit shëndetësor (IHIS) (vlerësimi i koston: 12.2 milion USD). Janë përcaktuar aktivitetet që do të mbështeten në kuadër të Projektit, i cili rrjedh nga Studimi i Fizibilitetit të Shëndetit elektronik i përfunduar së fundmi me mbështetjen e Projektit COVID-19. Janë parashikuar tre nënkomponentë: (i) kuadri ligjor dhe rregullator për ofrimin e transformuar të shërbimeve shëndetësore nëpërmjet përdorimit të sistemeve dixhitale ; (ii) vlerësimi dhe dizajni i standardeve dhe sistemeve të Menaxhimit të të Dhënave Master, të tilla si regjistrat themelorë dhe sistemet e zakonshme të kodimit dhe klasifikimit ; (iii) hartimin dhe zbatimin e shërbimeve të Shkëmbimit të Informacionit Shëndetësor; (iv) përmirësimi i platformave harduerike në vendet qendrore dhe në objektet shëndetësore; (v) shtrirjen e Sistemit të Informacionit Bazë Shëndetësor (BHIS) në të gjitha objektet e Kujdesit Parësor Shëndetësor (përfshirë finalizimin e mbulimit dhe zonimit të pacientit); (vii) përmirësimi i funksioneve BHIS (përditësimi automatik i kodeve nga regjistrat kryesorë dhe lejimi i panelit të kontrollit dhe raportimit të zgjuar në nivel objekti); dhe (viii) përmirësimin e integritetit me sistemin e Referimeve dhe prezantimin e Takimeve elektronike. MSH ra dakord me aranzhimet e propozuara institucionale për zbatimin dhe hartimin e Strategjisë për Shëndetin elektronik nën Komponentin 2, i cili do të përfshinte themelimin e një organi të shëndetit elektronik me përgjegjësinë kryesore për politikën dhe qeverisjen ekzekutive në zbatimin e Strategjisë së Shëndetit elektronik dhe përcaktimin e financimit të fushat kryesore ndërmjet projektit dhe buxhetit të qeverisë (p.sh., hardueri/infrastruktura, përmirësimi i BHIS, etj.).

Komponenti 3: Menaxhimi, Monitorimi dhe Vlerësimi i Projektit (vlerësimi i koston: 0.94 milion USD). Ky komponent do të mbështeste kostot që lidhen me menaxhimin, monitorimin dhe mbështetjen operacionale të projektit. Komponenti do të konsistojë në shërbimet e konsulentëve financiarë, duke

përfshirë konsulentët për personelin e Njësisë së Koordinimit të Projektit (PCU), si dhe pajisjet e zyrës, trajnimet, auditimet, sistemet e dosjeve dhe kostot operative.

Projekti do të zbatohet në mbarë vendin, me investime që synojnë Spitalet Rajonale në Kosovë të cilat ndodhen në zonat urbane dhe peri-urbane të vendit.

PËRMBLEDHJE E PËRDORIMIT TË PUNËS NË PROJEKT

Kjo Procedurë e Menaxhimit të Punës (LMP) është përgatitur për projektin “KOMPAS: Qasja Gjithëpërfshirëse e Kosovës për Forcimin e Sistemit Shëndetësor” për të siguruar përputhshmërinë me Standardin Mjedisor dhe Social 2 mbi Kushtet e Punës dhe të Punës (ESS2) të Kornizës Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore dhe legjislacionin dhe rregulloret kombëtare të Qeverisë së Kosovës (QK).

Prandaj, qëllimi i këtij LMP është të lehtësojë planifikimin dhe zbatimin e projektit duke identifikuar kërkesat kryesore të punës, rreziqet shoqëruese dhe procedurat dhe burimet e nevojshme për të adresuar çështjet e punës të lidhura me projektin. LMP-ja përcakton udhëzimet e përgjithshme që lidhen me forma të ndryshme të punës, por edhe me çështjet dhe shqetësimet që lidhen me menaxhimin e mbetjeve mjekësore.

Projekti do të përfshijë kategori të ndryshme punëtorësh sipas nevojave specifike për zbatimin e aktiviteteve të projektit përgjatë fazave të ndryshme të ciklit të projektit. Sipas ESS2, punëtorët e projektit mund të klasifikohen në grupet e mëposhtme: a) konsulentë të PCU ***punëtorëve të drejtpërdrejtë*** dhe konsulentë të punësuar të drejtpërdrejtë afatshkurtër, ***punëtorë të kontraktuar*** (të cilët do të kontraktohen për të mbuluar *punimet e ndërtimit/rehabilitimit të tilla si ndërtimi/përshtatja e hapësirave të sigurta të ruajtjes (magazina) për mbetjet infektive dhe të mprehta, Ndërtimi /rinovimi i infrastrukturës përcjellëse për trajtimin e mbetjeve mjekësore (MW), Renovimi i magazinës qendrore të mbetjeve farmaceutike dhe monitorimi i punimeve etj.*), dhe ***punëtorët e furnizimit primar*** . Për shkak të natyrës së punës që do të kryhet në këtë projekt, për realizim do të përdoren punëtorë direkt dhe me kontratë. Nuk parashikohet të angazhohen punëtorë komunitar në këtë projekt.

VLERËSIMI I RREZIQEVE KYÇE POTENCIALE TË PUNËS

Rreziqet e punës për projektin mund të përcaktohen bazuar në natyrën dhe vendndodhjen ku do të kryhen aktivitetet e projektit. Në këtë fazë të projektit lokacionet dhe specifikimet te tilla nuk janë zhvilluar ende, por kryesisht projekti do të mbulojë institucionet e përzgjedhura të kujdesit shëndetësor, me investime që synojnë Spitalet Rajonale në Kosovë të cilat ndodhen në zonat urbane dhe peri-urbane të vendit.

Vështrim i përgjithshëm i legjislacionit të punës: Termat dhe Kushtet

Ligji për Punën (03/L-212) në Kosovë rregullon marrëdhëniet formale të punës, duke përfshirë sektorin privat dhe publik. Ai ndalon diskriminimin dhe punën e detyruar, përcakton kriteret për marrëdhëniet e punës dhe përshkruan kushtet e punës, duke përfshirë orarin e punës dhe shpërblimin. Përfundimi i kontratave dhe mekanizmat e ankesave trajtohen gjithashtu në këtë ligj. Udhëzimet administrative shtesë ofrojnë udhëzime për aranzhimet e punës, procedurat e ankesave, pushimin e lehonisë dhe pagën minimale. Ligji garanton përfitime të tilla si leje me pagesë gjatë shtatzënisë dhe kujdesin ndaj fëmijëve, pushim mjekësor dhe kompensim për dëmtimet në punë.

Pasqyrë e Legjislacionit të Punës: Shëndeti dhe Siguria në Punë

Ligji nr. 04/L-161 për Sigurinë dhe Shëndetin në Punë (16.05.2013) synon të rrisë sigurinë dhe shëndetin e punëtorëve. Ai përshkruan kushtet e punës, detyrimet e punëdhënësit dhe parimet e përgjithshme për parandalimin e rreziqeve në punë. Punëdhënësit, bazuar në madhësinë e fuqisë punëtore, duhet të caktojnë ekspertë të sigurisë dhe shëndetit. Ligji mandaton Qeverinë e Kosovës që të formojë një Këshill për Siguri në Punë dhe Mbrojtjen e Mirëqenies së Punëtorëve. Ai vendos kushte dhe masa mbrojtëse për të parandaluar dëmtimet në punë dhe siguron sigurinë në vendet e punës për demografi të ndryshme. Ligji zbatohet për sektorët publikë, privatë dhe publiko-privat, duke përjashtuar sektorë të veçantë të rregulluar me ligje dhe akte nënligjore të veçanta.

Struktura dhe përgjegjësitë e zbatimit të projektit

Ministria e Shëndetësisë (MSH) do të shërbejë si Agjenci për Zbatimin e Projektit, duke udhëhequr një përpjekje shumësektoriale për zbatimin e projektit. Një Njësi e Koordinimit të Projektit (PCU) do të operojë nën MSH, duke ofruar mbështetje teknike dhe operacionale për MSH. PCU do të luajë një rol kryesor në zbatimin e aktiviteteve të projektit në nivel rajonal. Kontraktorët lokalë do të angazhohen, duke iu përmbajtur planeve të projektit për menaxhimin e rrezikut Mjedisor dhe Social (M&S) dhe legjislacionit vendor. Detajet e pajtueshmërisë, duke përfshirë shpërndarjen e ndërgjegjësimit brenda fuqisë së tyre punëtore, do të specifikohen në marrëveshjet e kontraktorit, duke promovuar zbatimin efektiv dhe menaxhimin e rrezikut mjedisor dhe social. Në përgjithësi, struktura siguron koordinim efikas, shfrytëzim të burimeve dhe një qasje të integruar për ofrimin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor.

Parimet e Punësimit

- Punësimi bazohet në mosdiskriminimin dhe mundësitë e barabarta.
- Asnjë diskriminim në rekrutim, kompensim, kushte pune, trajnim, promovim ose përfundim.
- Procedura rekrutimi transparente, publike dhe jodiskriminuese.
- Përshkrime të qarta të punës të dhëna paraprakisht.
- Kontrata me shkrim për të gjithë punëtorët me shpjegime të termave dhe kushteve.
- Nuk ka tarifa punësimi për punëtorët.
- Kushtet e punës të komunikuara në dy gjuhë.
- Kërkesa minimale e moshës 18 vjeç për punimet civile.

Termet dhe Kushtet

- Orari standard i punës: 40 orë në javë, me tetë orë në ditë pune.
- Kërkohet verifikimi i moshës për të gjithë punëtorët; të miturit nën moshën e pranueshme nuk do të punësohen.

Mekanizmi i Ankesave

Një mekanizëm për zgjidhjen e ankesave (GRM) do të krijohet për të gjithë punëtorët e projektit ku një mekanizëm i tillë nuk rezulton të jete aktualisht i vendosur. Objektivi kryesor i një GRM të punëtorëve është të sigurojë zgjidhje në kohë, efektive dhe efikase të ankesave në lidhje me punën dhe kushtet e punës.

Për **nëpunësit civilë**, ligji për nëpunësit civilë trajton mekanizmin e ankesave në atë mënyrë që të sigurojë marrëdhëniet e punës dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në vendin e punës përmes Komisionit të Ankesave të vendosur brenda institucionit që ofron punësim. Mekanizmat e lartpërmendur të parashikuara nga legjislati i Kosovës konsiderohen si standarde minimale që duhen arritur në adresimin e pakënaqësisë së punës dhe keqtrajtimit të perceptuar. Çdo palë e tretë që punëson dhe angazhon punëtorë të kontraktuar pritet të hartojë dhe zbatojë mekanizma ankesash që do të përfaqësojnë ose tejkalojnë këtë standard duke siguruar një akses të lehtë ndaj masave mbrojtëse dhe veprimeve efektive korrigjuese në situatat e punës që mund të shkaktojnë ankesa dhe mosmarrëveshje.

Për **punëtorët e drejtpërdrejtë** (konsulentët e jashtëm) të angazhuar nga PCU, një GRM do të konceptohet dhe vendoset nga MSH. Ky GRM do të adresojë shqetësimet në vendin e punës, duke specifikuar procedurat se kush duhet të paraqesë ankesën, një kornizë kohore të arsyeshme për marrjen e një përgjigjeje ose reagimi ndaj ankesës dhe do të specifikojë hapat për t'iu referuar një niveli më të lartë, duke lejuar transparencën, konfidencialitetin dhe mos ndëshkimin. Konsulentët do të informohen për disponueshmërinë e GRM në angazhimin e tyre.

Për **punëtorët e kontraktuar**, një GRM do të krijohet në përputhje me kërkesat e këtij dokumenti LMP, ESS2 dhe ligjit kombëtar, përveç nëse një mekanizëm i tillë ekziston tashmë në objektet e tyre. Krijimi i një GRM përfshin informimin (për shembull gjatë trajnimit, etj.) të gjithë punëtorëve të kontraktuar për ekzistencën e mekanizmit për të adresuar boshllëkun aktual në ligjet e punës dhe krijimi i GRM-së së re do të përfshijë elementët e mëposhtëm:

- procedura për marrjen e ankesave si formulari i komenteve/ankesave, kutitë e sugjerimeve, emaili;
- afatet kohore të përcaktuara për t'iu përgjigjur ankesave dhe adresimin e rasteve;
- një regjistër ankesash për të regjistruar dhe ndjekur zgjidhjen në kohë të ankesave;
- caktimi i një pike qendrore të GRM (menaxheri i HR), i cili do të informojë sindikatat e punonjësve të kujdesit shëndetësor për ankesat dhe rezultatet e paraqitura për punonjësit e qendrave shëndetësore
- mundësia e paraqitjes së një ankesë të shkallës së dytë në rast se punëtori nuk është i kënaqur me zgjidhjen e ofruar.

Mekanizmi do të bazohet në parimet e mëposhtme:

- Procesi do të jetë transparent dhe do t'i lejojë punëtorët të shprehin shqetësimet e tyre dhe të paraqesin ankesa.
- Nuk do të ketë diskriminim apo sanksione ndaj atyre që shprehin ankesa dhe çdo ankesë do të trajtohet në mënyrë konfidenciale.
- Ankesat anonime do të trajtohen njëjloj si ankesat e tjera, origjina e të cilave dihet.
- Menaxhmenti do t'i trajtojë ankesat seriozisht dhe do të ndërmarrë veprime në kohë dhe të duhura në përgjigje.

Personi i kontaktit për GRM-në, do të monitorojë regjistrimin dhe zgjidhjen e ankesave nga kontraktorët dhe do t'i raportojë ato tek PCU në raportet e tyre mujore të progresit. Procesi do të monitorohet nga

Personi i kontaktit për GRM -në dhe Specialisti Mjedisor dhe Social i PCU do të jetë përgjegjës për menaxhimin e GRM- se projektit. Informacioni për GRM-në e punëtorëve do të sigurohet në trajnimet fillestare.